

Giorgi Nikolaishvili împotriva Georgiei - 37048/04

Hotărârea din 13.01.2009

Art. 5 § 1: Arestare sau detenție legală

Arestarea unui martor pentru a pune presiune asupra fratelui său, căutat de justiție, și lipsa sau insuficiența motivelor de arestare preventivă. *încălcări*

În fapt – În iulie 2003, fotografiile reclamantului, ale fratelui său și a altor doi bărbați au fost afișate pe panoul cu „persoane căutate” în unele posturi de poliție. Acolo erau indicate numele celor patru bărbați și faptul că erau căutați pentru omucidere. Un schimb ulterior de scrisori între avocatul reclamantului și ministrul de Interne a arătat că numai fratele reclamantului era căutat și că fuseseră luate măsuri concrete pentru obținerea declarației reclamantului, care a refuzat în mai multe rânduri să se prezinte la procurorul districtual. În martie 2004, reclamantul a decis el însuși să se prezinte la parchet. Cu toate acestea, la sosirea sa, a fost arestat fără a fi audiat ca martor, pentru că era suspect de infracțiuni cu privire la regimul armelor de foc, pe baza elementelor obținute în cadrul anchetei omuciderii. Un tribunal districtual a hotărât să îl aresteze provizoriu pentru o durată de 3 luni. Această decizie a fost confirmată de instanța regională care a declarat mai ales că punerea în libertate a persoanei în cauză risca să obstrucționeze stabilirea adevărului în cazul omuciderii, cu care era posibil să aibă legătură. Perioada de arest preventiv s-a încheiat la 30 iunie 2004 și nu a fost prelungită înainte de ședința de trimitere în judecată în fața tribunalului districtual, la 24 ianuarie 2005; or reclamantul a rămas în detenție până în acel moment. Ca și în decizia inițială, tribunalul districtual a motivat arestarea prin argumente curențe, imprimate dinainte.

În drept – Art. 5 § 1

a) *Arestare* – Reiese din dosar că înainte de înfățișarea voluntară a reclamantului ca martor în cauza omuciderii, care îi era străină, autoritățile nu i-au indicat niciodată că ancheta ar putea fi îndreptată eventual împotriva lui, în timp ce elementele relative armelor de foc fuseseră obținute cu mai multe luni înainte. Pe scurt, autoritățile l-au înșelat pe reclamant cu privire la adevăratul motiv al interesului pe care îl reprezenta, și anume posibilitatea de a pune presiune asupra fratelui său, care era fugar. Astfel de metode lipsite de transparență sunt de natură să submineze securitatea juridică, să suscite un sentiment de nesiguranță la persoanele convocate în calitate de martori și să diminueze respectul și încrederea cetățenilor față de organele de urmărire penală. Chiar dacă era compatibilă formal cu dreptul intern, arestarea reclamantului a servit ca mijloc de presiune suplimentară în cadrul unei proceduri penale care nu îl privea; or, un astfel de scop este străin art. 5 § 1 lit. c). Metodele ambigue ale autorităților, al căror scop era să folosească detenția pentru a exercita o presiune morală, au dus la o măsură arbitrară și la neîndeplinirea obligației de a îl proteja pe reclamant de amenințările nejustificate la adresa libertății sale.

Concluzie: încălcare (unanimitate).

b) *Detenția din iunie 2004 până în ianuarie 2005* – După ajungerea la termen a mandatului inițial de arestare, la 30 iunie 2004, arestarea preventivă a reclamantului nu a mai fost acoperită de o decizie judecătorească până la 24 ianuarie 2005, dată la care a fost autorizată menținerea persoanei în cauză în arest, în timpul ședinței de trimitere în judecată. Problema se datorează unei lacune în procedura penală georgiană, pe care Curtea a mai identificat-o și în altă ocazie, și anume faptul că în Codul de procedură penală nu se impune existența unei decizii judecătorești pentru a justifica detenția unui învinuit în perioada cuprinsă între sfârșitul anchetei și trimiterea în judecată și nici nu se indică un termen legal cu privire la această fază a detenției. În practică, se întâmplă astfel ca unele persoane să fie, ca și reclamantul, deținute luni întregi în lipsa unei decizii judecătorești.

Concluzie: încălcare (unanimitate).